

Logical Categories and Parts of Speech as
Structuring Devices in Pollux' *Onomasticon*
Handout for the CHS biannual research symposium
– Fall 2016

Stelios Chronopoulos

December 4, 2016

1. Poll. 6.185: ὡσαύτως ταύτόν ἐστι τρυφᾶν, ἡδυπαθεῖν, θρύπτεσθαι ἀνατεθρύφθαι, ἐκδεδητηῆσθαι, χλιδᾶν. τὸ γὰρ θερμερύνεσθαι καὶ κιχλιδιᾶν κωμικὰ μὲν, ἐμοὶ δ' οὐκ ἀρέσκει. βιαζομένῳ δ' ἂν εἰς χρῆσιν ἔλθοι καὶ τὸ σκιατροφεῖσθαι. τὰ δὲ πράγματα τρυφή, ἡδυπάθεια, θρύψις, ἐκδιαίτησις, χλιδή, σκιατροφία· οἱ δ' ἐσκιατροφημένοι σκιατροφίαι καλοῦνται. καὶ μετοχαὶ δ' ἀπὸ πάντων. ὄνομα δ' ἀπ' οὐδενὸς ὅτι μὴ χλιδανός, τάχα καὶ ὁ θρυπτικός. ἐπίρρημα δὲ θρυπτικῶς καὶ ἐκδεδητημένως, φαῦλον δὲ τὸ ἐσκιατροφημένως, καὶ βίαιον τὸ χλιδανῶς.¹
2. D. Thr. *Ars Gram.* §11 (*GrGr* I, p. 2-32): Λέξις ἐστὶ μέρος ἐλάχιστον τοῦ κατὰ σύνθεσιν λόγου. Λόγος δὲ ἐστὶ πεζῆς λέξεως σύνθεσις διάνοιαν αὐτοτελῆ δηλοῦσα. Τοῦ δὲ λόγου μέρη ἐστὶν ὀκτώ· ὄνομα, ῥῆμα, μετοχή, ἄρθρον, ἀντωνυμία, πρόθεσις, ἐπίρρημα, σύνδεσμος. ἡ γὰρ προσηγορία τῷ ὀνόματι ὑποβέβληται.
3. Poll. 1.25–30: δεῖ δὲ προσιέναι πρὸς τοὺς θεοὺς καθηράμενον, καθαρεύσαντα, φαιδρυνάμενον, περιρρανάμενον, ἀπορρυψάμενον, ἀπονιψάμενον, ἀγνισάμενον, ἀγνεύσαντα, ἡγνευμένον, ὠσιωμένον, καθαρῶ νῶ, ὑπὸ νεουργῶ στολῆ, ὑπὸ νεοπλυνεῖ ἐσθῆτι. προσιέναι θεοῖς, πρόσσοδον ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς θεοὺς, εὐχεσθαι θεοῖς, ἀνατείνειν τὰς χεῖρας, ἐντυγχάνειν θεοῖς, προστρέπεσθαι θεοὺς, κατακαλεῖν θεοὺς, ἀνακαλεῖν θεοὺς, αἰτεῖν παρὰ τῶν θεῶν τάγαθά, προσφεύγειν θεοῖς, ποτνιαῖσθαι, καταντιβολεῖν, καθικετεύειν, θύειν θεοῖς, ἱεουργεῖν, ἱεροποιεῖν, βουθυτεῖν, ἐκατόμβην προσάγειν, θυηπολεῖν, παιᾶνας ᾄσαι, ὕμνον ᾄσαι, ἱερῶν προκατάρξασθαι, λιβανωτὸν καθαγίζειν, θυμιᾶν, ἀρώματα λύειν ἐν πυρὶ. τὰ δὲ ἀρώματα καὶ θυμιάματα καλεῖται. Θουκυδίδης δ' αὐτὰ εἴρηκεν ἀγνὰ θύματα, πρὸς τὰ αἰμάσσοντα καὶ σφαττόμενα ἀντιτιθεῖς σμύρναν, λιβανωτὸν. ἱερεῖα προσάγειν τοῖς βωμοῖς, αἰμάσσειν τοὺς βωμούς, δεκάτην ἀποθύειν, εὐχεσθαι κατὰ βοδὸς ἢ ἄλλου του,

¹All passages are from the edition of E. Bethe, first vol. 1900, second vol. 1931, indices vol. 1937.

σπένδειν, κατασπένδειν, στεφανοῦν, ἀναστέφειν, στεφανώματα προσφέρειν, μυρρίνην στεφανωτρίδα, σπείσαι, κατασπείσαι, ἐπισπείσαι, μηρία ἐπιθεῖναι, οὐλὰς ἐπιβαλεῖν, σπλαγχνεύσασθαι, θυηλήσασθαι, ἱερῶν προκατάρξασθαι, σπλάγγων ἀπάρξασθαι, δεκάτην ἀποθύσαι, δεκάτην ἀποθεῖναι, ἀναθεῖναι, ἀνάθημα ποιήσασθαι, ἀναθεῖναι εἰς τὸν νεών. τὰ δ' ἀναθήματα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ στέφανοι, φιάλαι, ἐκπώματα, θυμιατήρια, χρυσίδες, ἀργυρίδες, οἰνοχόαι, ἀμφορίσκοι. ἡ δὲ Πυθία καὶ κνισᾶν ἀγυῖας ἀνήρει. ἀπαρχὰς προσενεγκεῖν, ἀπάργματα προσφέρειν, ἄργματα προσφέρειν, ψαιστά, πόπανα, ὄμπην, πελάνους, στεφάνους, πέμματα, στέμματα, θαλλούς, μυρρίνας, ἄνθη. παιανίσαι, παιᾶνα ᾄσαι· τὸ γὰρ ὀλολύξαι καὶ ὀλολυγῆ χρήσασθαι ἐπὶ γυναικῶν. τὰ μέντοι πράγματα θυσία, βουθυσία, θυηπολία, κατάκλησις θεῶν, ἀνάκλησις, ἔντευξις, πρόσοδος, ἱερουργία, ἱεροποιία, ἰκετεία, σπονδή. τὸ δὲ ἀπὸ τῶν βωμῶν ἀπορρέον πνεῦμα, κνῖσα καὶ ἀτμός. προσακτέον δὲ θύσιμα ἱερεῖα ἄρτια, ἄτομα, ὀλόκληρα, ὑγιῆ, ἄπηρα, παμμελῆ, ἀρτιμελῆ, μὴ κολοβὰ μηδὲ ἔμπηρα μηδὲ ἡκρωτηριασμένα μηδὲ διάστροφα. Σόλων δὲ τὰ ἔμπηρα καὶ ἀφελῆ ὠνόμασε. προσακτέον μέντοι καὶ βουῶς ἄζυγας. ἰστέον δ' ὅτι τὰ ἐκ τῶν ἱερείων κρέα θεόθυτα καλεῖται.

4. Poll. 3.125–7: Διαθέσθαι φορτίον, ἀποδόσθαι, πωλῆσαι, ἀπεμπολῆσαι, ἀντικαταλλάξασθαι πρὸς ἀργύριον, ἀλλάξασθαι πρὸς ἀργύριον, ἀποκηρῦξαι, καπηλεῦσαι, μεταβαλέσθαι· ἀπωνηθήσεται δὲ τὸ πεπράσεται Θεόπομπος εἴρηκεν ὁ κωμικός, καὶ τὸ πρᾶγμα διάθεσις, ἀπόδοσις, εἰ μὴ ἀμφίβολον, πρᾶσις, ἐμπόλησις, ἀλλαγή, ἀποκήρυξις, καπηλεία, μεταβολή· Ξενοφῶν δὲ καὶ πώλησις εἴρηκεν. καὶ τὰ ὀνόματα κάπηλος, πρατήρ, μεταβολεύς, πωλητής· Ὑπερείδης δὲ καὶ πρᾶτην εἴρηκεν ἐν τῷ Συνηγορικῷ, πωλήτριαν δ' Ἐρμιππος ὁ κωμικός· ἀπὸ γὰρ τῶν ἄλλων οὐκ ἔστιν, ὡσπερ οὐδ' ἐπιρρήματα πλὴν καπηλικῶς καὶ μεταβλητικῶς. ἐπὶ δὲ τῶν ἀνδραπόδων ἔστιν εἰπεῖν κατὰ Δημοσοθένην 'ἐπ' ἔξαγωγῇ ἀπέδοτο.' ὁ δὲ πολλάκις πραθεῖς, ὃν εἶποι τις ἂν παλίμπρατον, παλίμβολος ἂν λέγοιτο. ἐπὶ δὲ τῶν πολλοῦ πιπρασκόντων εἶποις ἂν ἐπιτιμῶσιν, ἀνατιμῶνται, ἐπιτείνουσι τὰς τιμὰς, ὡς τὸ ἐναντίον ἐπευωνίζουσιν, ἄξια πιπράσκουσιν. ὁ δὲ τόπος πρατήρ λίθος καὶ πωλητήριον καὶ ὡς Ἡρόδοτος πρατήριον. παρὰ δὲ τοῦ πιπράσκοντος ἀνήσασθαι, ἀγοράσαι, πρίασθαι, καὶ ὠνητός, καὶ ὠνούμενος καὶ ὠνητιῶν καὶ ἀγοράζων. ἀντ' ὀνομάτων αὐταὶ μετοχαί· ὁ γὰρ ἀγοραστής ἐπὶ τοῦ ὄψωνοῦντος τέτακται. καὶ Πλάτων δ' ὁ κωμικός λέγει 'παῦσαι δυσωνῶν.' ὁ γὰρ δυσώνης οὐκ οἶδα μὲν εἰ παρά τινι, ἐν δὲ παροιμίᾳ. τὸ δὲ πρᾶγμα ὠνή καὶ ἀγορά. Ξενοφῶν δὲ καὶ τὴν 'ἐμπολὴν' ἐπὶ τοῦ ἀγοράζειν ἔταξεν. Πλάτων δὲ τῆς ἀγοράσεως εἴρηκεν, ὡς τῆς ἀγορασίας Τηλεκλείδης. τὰ δὲ πιπρασκόμενα φορτία, ῥῶπος, ἀγοράσματα, ὠνια, γέλη, εἰ μὴ κωμικώτερον, ὠνητά, καὶ ὡς Ξενοφῶν πώλημα· ὁ αὐτὸς δὲ καὶ πράσιμον εἴρηκεν ἐν τῇ Παιδείᾳ· παρ' ἄλλω δ' οὐδέτερον εὐρῶν μνημονεύω. ἐπιρρημα δ' οὐκ ἔστιν ἀπ' οὐδενός.
5. D. Thr. *Ars Gram.* §12 (*GrGr* I, p. 24.3–4): ὄνομά ἐστι μέρος λόγου πτωτικόν, σῶμα ἢ πρᾶγμα σημαῖνον, σῶμα μὲν οἶον λίθος, πρᾶγμα δὲ οἶον παιδεία ...

6. Poll. 5.111 *pragma* is used to mark nouns denoting weather phenomena in summer and in winter (τὰ δὲ πράγματα τοῦ μὲν δυσχειμέρου χειμῶν, ψῦχος, ἄνεμος, ὄμβρος etc. τοῦ δὲ δυσθέρου πνίγος, καῦμα etc.). I can not explain the usage of the term in this case.